

KÕRGESSAARE VALLA TEATER

OMAVALITSUSE INFOLEHT

NR. 3
2010

REEDE 19. MÄRTS 2010

ILMUB IGA KUU KOLMANDAL REEDEL

TASUTA

Lugemisaasta 2010

Varem on toimunud mitu raamatuaastat (1935,1979,2000), aga lugemisaasta toimub esimest korda. Rõhk on asetatud just lugemisele, sest lugemine on nauding ja üks vähestest tasuta ajaviitmiskiivisid.

Eesti Raamatukoguhoidjate Ühing kutsub kõiki lugejaid üles kinkima oma kodukandi raamatukogule üht äsjailmunud raamatut, sest kinkides raamatukogule, teeme kingituse korraga paljudele. Kõrgessaare Raamatukogu lisab sellele üleskutses - kingi raamatukogule üks äsjailmunud laste- või noorteraamat, sest juba eelmisel aastal võis rõõmuga tõdeda, et laste - ja noorte lugemishuvi on kasvanud (+124 laenuvõtte rohkem võrreldes 2008. aastaga). Uued ja huvitavad raamatud ning teatmeteosed aitavad sellel jätkuda.

Eelmise aasta 4. detsembril pidas Kõrgessaare Raamatukogu oma 65. juubelit, kus täna kauaaegseid lugejaid (aastaid 20+) Siinkohal olgu ära märgitud 2009. aasta parimad lugejad: Virve Padu, Rita Vakker, Taivi Rohtvee, Peeter Sargava, Lauka teeninduspunkti Hilja Unt, Aivi Meier, Ants Tammeveski ning tublimad lapsed Anneli Jaanus, Kaija Kokota, Liisbet Sarapuu, Pille-Riin Valk, Tuuli Oago, Angelina Silk ja Regina Otsing. Enim loetud raamatud: „Musta pori näkku“, „Elukäänakud“, Kodutute küla“ ja „Ma armastasin kiskjat“, enim loetud autor on jätkuvalt Darja Dontsova (iroonilised kriminaalromaanid) Nora Roberts, Erik Tohvi, Susan Mallery ning Milvi Lembe.

Olgu aasta milline tahes, ikka leidub raamatukogudes usinaid lugejaid!

Leelo Sarapuu

Kõrgessaare Raamatukogu üleskutse

Kingi raamatukogule üks äsjailmunud laste- või noorteraamat. Kõik, kel on võimalus ja huvi, võtke ühendust Kõrgessaare Raamatukoguga telefonil 469-3380 või elektronposti aadressil

pielberg@hotmail.ee.

Kingitusi saab teha 2010 aasta lõpuni.

Hea Kõrgessaare valla endine kooliõpilane!

Tulemas on Lauka kooli 110 sünnipäev. Sellega seoses kogume mälestuskilde Kõrgessaare valla aladel asunud koolide elust-olust, õpetajatest, koolitöötajatest, üritustest, koolis kordasaadetud vempudest jne. Lisaks ootame fotosid, tunnistusi, dokumente, koolivorme (või nende osi), vihikuid, päevikuid, õpikuid jne.

Tagastame kõik esemed, tehes neist kooli jaoks koopia või foto.

Kontaktisikud: vallamajas Ludmilla Träder ja koolis Siret Lahemaa ja Krista Rannast.

Kooli telefon: 4693718

e-post: laukakool@gmail.com

Kõrgessaare Vaba Aja Keskuse TEATED

Laupäeval, 20. märtsil algusega kell 15.00

Kõrgessaare Vaba Aja Keskuses

Tantsukava **TANTSUGA KEVADESSE**

Üles astuvad Kõrgessaare valla tantsijad, nii suured kui ka väikesed.

Kevade algus on 20. märtsil kell 19.31.

Ehk toome tantsudega kevade ka tegelikult kohale.

Reedel, 26. märtsil algusega 19.00 Kõrgessaare

Vaba Aja Keskuses Lauka Segakoori kontsertkava

Cyrrillus Kreegi loomingust.

Cyrrillus Kreek on üks Eesti läbi aegade silmapaistvamaid a capella koorilaulumeistreid ja detsembris 2009 oli tema 120 sünniaastapäev. Kontsert ongi pühendatud meie silmapaistvale koorilaulu loojale.

Kõik laulusõbrad oodatud!

Laupäeval, 27. märtsil algusega 16.30

Kõrgessaare Vaba Aja Keskuses

UKRAINA TSIRKUS

Lisainfot jälgi välireklaamil

Pääsmed : täiskasvanud 50.- krooni, õpilased ja pensionärid 30.- krooni

Kolmapäeval 31. märtsil algusega 15.00

Kõrgessaare Vaba Aja Keskuses

Eesti Lasteteatri **etendus "OI - OI RAFI"**

(Õpetlik näidend sellest, kuidas enda järel koristada, miks prügi maha ei tohi visata ja miks tuleb käsi pesta)

Etendus lasteaiade lastele ja nooremale koolieale.

pääse 25.- krooni

LAUKA PÄEVAKESKUSE TEATED

25. märtsil kell 13.00 eakate koosviibimine

Lauka seltsimajas: märtsikuu sünnipäevalapse õnnitlemine; arutelu meie valla eakate mittetulundusühingu loomisest, asjakohast nõu annavad abivallavanem Katrin Sarapuu ja sotsiaalnõunik Linda Kiivit. Transport: 12.30 Pihla, Rootsi; 12.45 Viskoosa

Vesivõimlemine

26.märtsil toimub väljasõit Käina ujulasse

vesivõimlemiseks, treener Helin Käärmees, osalustasu 50 krooni. Osalusest teatada hiljemalt 22.märtsiks Lauka Päevakeskuse telef. 4693712; 53339472 (Heli). Transport: 12.00 Lauka, 12.05 Viskoosa

9.aprillil toimub väljasõit Käina ujulasse

vesivõimlemiseks, osalustasu 50 krooni. Osalusest teatada hiljemalt 5.aprilliks Transport: 12.00 Lauka, 12.05 Viskoosa
16.aprillil toimub väljasõit Käina ujulasse vesivõimlemiseks, osalustasu 50 krooni. Osalusest teatada hiljemalt 12.aprilliks Transport: 12.00 Lauka, 12.05 Viskoosa

13.aprillil JUUKSUR alates kell 8.00. eelnev registr. Sirje Vaku telef. 4631297; 56662317

13.aprillil kell 13.00 eakate koosviibimine Lauka seltsimajas: võtame vastu külalisi Käinast - eakate klubi LEENA, õnnitleme sünnipäevalapsi. Transport: 12.30 Pihla, Rootsi; 12.45 Viskoosa

Vanadest ajalehtedest:

Wabriku waranduse salapärase kadumine

Hiidlased kaebavad, et Kõrgessaares on neil hakanud salapärased waimud ringi luusima. Kõrgessaares asub teatavasti suur Wiscosa wabrik, kus enne maailmasõda hakati laiemal hulgal produtseerima kunstiidi. Grupp välismaalasi ehitas sinna toredad hooned, wabrik sai aga töötada õige vähe aega, sest sõja algul kadusid omanikud välismaale ning wabrikuhoone jäi saatuse hooleks. Wiimaks määrati wabrikule hooldaja, kuid see ei aidanud kuigi palju. Igal aastal weetakse järjest rohkem wabriku kraami laiali ning lahtised asjad kaovad nagu tina tuhka. Kuigi hooldaja ning politseikonstaabel elavad wabriku majades, ei ole seni veel aastate kestel suudetud salapäraseid wargaid tabada. Wanad hiiu naljahambad lausuwad nüüd, et salapärased wargad wõiwad olla ainult waimud, kes weawad kogu waranduse laiali ning kõige wiimaks wiiwad ka hooldaja minema.

Postimees 30. september 1932

Vallavolikogu istung

12. MÄRTS kell 15.00

1. Kehtestatud üldplaneeringute ülevaatamine.

Lugeda ülevaadatuks ja kehtivaks Kõrgessaare valla üldplaneering (koostaja AS Entec, kehtestatud Kõrgessaare Vallavolikogu 17.01.2003.a. määrusega nr 5). Üldplaneeringus täpsustamist või muutmist vajavad sätted muuta võimalusel koostatava Kõrgessaare valla üldplaneeringu teemaplaneering "Maakasutusreeglite ja ehitustingimuste määramine" raames.

Esitada üldplaneeringu ülevaatamise tulemused Hiiumaavanemale.

2. Seisukoht kinnisasja omandamise taotlusele.

Nõustuda Kõrgessaare vallas Paope külas asuva Sauemetsa kinnistu kinnistusraamatu registriosa nr 308133 katastritunnus 39201:002:1950, sihtotstarbe maatulundusmaa (011;M), pindala 16,81 ha, omandamisega OÜ J. A. Konsultatsioonid poolt.

3. Kõrgessaare valla reservfondi käsutamise kord.

Kehtestada reservfondi kasutamise kord.

4. Valla 2010. aasta eelarve II lugemine.

Lõpetada eelarve II lugemine.

12. MÄRTS kell 16.00

1. Valla 2010. aasta eelarve vastuvõtmine.

Kinnitati valla 2010. aasta eelarve tulud, finantseerimistingimused ja kulud summas 16179337

Vallavolikogu õigusaktide eelnõud, vastuvõetud vallavalitsuse korraldused ja määrused ning vallavolikogu otsused ja määrused on avalikustatud valla kodulehel www.korgessaare.ee

PUHKUSED

Vallavanem Jaanus Valk 22. – 28.03.
Ehitusnõunik Arno Kuusk 15.03. – 04.04.
Lastekaitse- ja peretööspsialist Larissa Babõnina 25. – 31.03.

Ülemkonstaabel ANDRUS ROOSA

Kodanike vastuvõtt Tööstuse tee 25
(Kõrgessaare Vaba Aja Keskus)
neljapäeviti kell 15 – 17.
Telefon: 5126130

Uus töötaja

Süsteemispetsialistina (valla veevärk ja katlamajandus) töötab alates veebruarikuust
Argo Valgma

Kalmistuvahtide kontaktid:

Reigi – kalmistuvaht Lemmit-Kaupo
Laaneorg, tel. 46 93217
Puski – kalmistuvaht Endel Rõmmel,
tel. 46 93713; 5660 4404
Kõpu (alumine ja ülemine) – kalmistuvaht
Kuido Kallas, tel. 56 242420
Malvaste – kalmistuvaht Kristina
Laanemäe tel. 52 048 89

Vallavalitsuse istungid

23. VEEBRUAR

1. Toimetulekutoetus.

Lubada välja maksta toimetulekutoetus 18 taotlejale summas 27341 krooni.

2. Projekteerimistingimuste väljastamine

Kalana sadama kai rekonstrueerimiseks ja laiendamiseks. Väljastada projekteerimistingimused SA-le Kalana Jahisadam Kalana küla Kalana Sadama kinnistul paikneva kai (ehitisregistri kood 220378487) rekonstrueerimiseks ja laiendamiseks.

3. Ehitise kasutusloa väljastamine.

Väljastada kasutusloa nr 101 KÜ Loorale Lauka küla Käina mnt 26 korterelamu kasutamise otstarbe osaliselt muutmisel.

4. Koha-aadressi muutmise.

Muuta Kõrgessaare vallavalitsuse 26.04.2007 korraldusega nr 127 Helmut Pihlamägi tagastatud Pihla katastriüksuse nr 39201:004:0751 senine koh-aadressis asustusüksus Kidaste küla uueks asustusüksuseks Koidma küla.

Muuta Kõrgessaare vallavalitsuse 06.08.2009 korralduse nr 224 punkti 9.1. ja kinnitada riigi omandisse jäetud Kärkla metskond 79 katastriüksuse nr 39201:004:0894 koh-aadressis senine asustusüksus Risti küla uueks asustusüksuseks Kodeste küla.

5. Katastriüksuse lähiaadressi muutmise.

Muuta Kõrgessaare vallas Reigi külas asuva Lauda katastriüksuse (kü 39201:004:0368, kinnistusregistriosa nr 746833) senine nimi ja määrata maaüksuse uueks lähiaadressiks Ratturi.

6. Kinnisasja jagamine.

Nõustuda Kiduspe külas Karjamaa kinnistu jagamisega ning määrata uute katastriüksuste sihtotstarbed ja koh-aadressid.

Nõustuda Kalana külas Kalana 15 kinnistu jagamisega ning määrata uute katastriüksuste sihtotstarbed ja koh-aadressid.

7. Katastriüksuse koh-aadressi ja sihtpotstarbe muutmise.

Määrata Kopa külas asuva Põlluotsa kinnistu katastriüksuste lähiaadressid ja sihtotstarbed.

9. Lasteaed VIGRI lahtiolekuajad.

Lubada sulgeda lasteaed VIGRI 21. juunist kuni 3. augustini 2010 seoses muutunud seadusandlusest tulenevalt puhkuste andmise kohustuse täitmisega ning vajadusega majanduskuludid kokku hoida.

4. MÄRTS

1. Hooldajatoetuse maksimine.

Lubada välja maksta hooldajatoetus 17 isiku hooldajale summas 4880 krooni.

2. Katastriüksuse koh-aadressi ja sihtotstarbe määramine.

Määrata Kodeste külas asuvate Keskmise ja Lille-Mihkli katastriüksuste liitmise tulemusel tekkiva maaüksuse lähiaadressiks Lille-Mihkli.

Määrata Lille-Mihkli maaüksuse sihtotstarbeks maatulundusmaa (011;M) 100%.

17. MÄRTS

1. Ehitusloa väljastamine.

Väljastada ehitusloa puurkaevu rajamiseks Sigala küla Juhani kinnistule.

2. Raha eraldamine reservfondist.

Eraldada reservfondist 7860 krooni Valitsejamaa veesüsteemi ümberehituse kulude katteks.

Nüüd on õige aeg!

Julgen väita, et masust on kasu ka. Sellest võib olla raske aru saada, kui tööd ei leia või palka on kärbitud, kuid kas pole me hakanud rohkem mõtlema ja rääkima tõeliselt olulistest asjadest? Ehk on meil siiski võimalik kibestumise asemel rasket aega enda kasuks tööle panna, areneda ja õppida? Peatugem nendel võimalustel, mis tänases Eestis tasuta kättesaadavad on. Koolitus iseenesest töökohta ei loo. Seetõttu on töötukassa praeguses olukorras suunanud oma tähelepanu nendele teenustele, mis on realselt töökohta seotud ning aitavad töandjal seda luua. Sinna hulka kuuluvad töandjale makstav palgatoetus, tööpraktika jne.

Lähemat informatsiooni saab: www.tootukassa.ee.

Käesoleva aasta I poolaastal pakub pea 40 kutseõppeasutust ja rakenduskõrgkooli tasuta kursusi ka töötavatele inimestele, sealhulgas lapsepuhkusel emad, erivajadustega inimesed ja teised inimesed, kes hetkel ei tööta, aga pole ka töötuna arvel. Õppida on võimalik väga erinevaid asju: keeltest ja suhtlemisest laevanduse ja lennundustehnikani. Kui oled Haridus- ja Teadusministeeriumi koduleheküljelt: www.hm.ee/tasutakursused endale sobiva välja valinud, tuleb kontakteeruda kursust pakkuva õppeasutusega ja teha kindlaks kas kohti ikka on. Kui seekord kohad täis, tasub proovida

järgmisel poolaastal, sest tasuta koolituste pakkumine jätkub 2013. aastani. Koolitusi finantseerivad Euroopa Sotsiaalfond ning Haridus- ja Teadusministeerium.

Täiskasvanute tasuta koolitamine toimub ka vabahariduslikes koolituskeskustes, kus sihtgrupiks inimesed, kes pole töötuna arvel. Selle poolaasta koolitusvõimalusi saab uurida Eesti Vabaharidusliidu koduleheküljelt: www.vabaharidus.ee, peakirja alt „Programm 2008-2010“. Programmi rahastab Euroopa Sotsiaalfond ja Eesti Vabariik.

Möödunud aasta augustis Ettevõtluse Arendamise Sihtasutuse (EAS) vahendusel käivitunud koolitusosakute programm on mikro-, väikeettevõtete ja FIE-de seas suurt populaarsust kogunud. Selle abiga saab koolitust taotleda õppeasutustelt ja organisatsioonidelt, kes on kantud teenusepakujate nimekirja. Koolitusosakute programmi tingimusi saab vaadata EAS-i koduleheküljelt: www.eas.ee. Masu õpetab märkama ja kuulama. Majandusbuumi tõistes argiasjades polnud ju aega vanaemade-vanaisade vana aja pajatusi kuulata või jõuda tähele panna, millest su 15-aastane poeg oma sõpradega räägib. Tean oma kogemustest – õppimine seob põlvkondi.

Külliki Steinberg - Eesti Täiskasvanute Koolitajate Assotsiatsiooni Andras projektijuht

Poollooduslike koosluste hooldamise toetuse raames korraldatav koolitus

Hiiumaa koolitus toimub 06.04.2010

Asukoht: Tuuru maja saal (Vabrikuväljak 1, Kärkla)

Aeg: 10.00-16.00

Esinejad:

Jürgen Kusmin (pärandkultuuri objektid)
Aveliina Helm (loopealsete hoolduskava)
Andres Miller (LK seadus)

Ivar Ojaste (linnud PLK-I)
Rita Miller (taimed PLK-I)
Kaie Hlusova (PLK määrata toetuste saamise nõuete, taotlemise ja menetlemise kohta)
Lisainfo: Hiiumaa-Lääne-Saare regiooni maahoolduse spetsialistilt
Kaie Hlusova: telefon 463 6836, mobiil 503 5918

Detailplaneeringute teated

Kõrgessaare Vallavolikogu 12.02.2010 istungi otsusega nr 26 algatati Suureranna küla Jüri kinnistu detailplaneeringu koostamine. Koostatava detailplaneeringu koostamise eesmärk on kehtiva detailplaneeringu muutmine ca 9,70 ha suuruse maaüksuse kuni kaheks jagamise (hoonestatud ala ümber elamumaa, ülejäänud maatulundusmaa), ehitusõiguse ja hoonestusala muutmise ja Kõrgessaare valla üldplaneeringu muutmise läbi. Ehitusõigusega määratakse hoonestusala abihoone püstitamiseks ranna ehituskeeluvööndisse, väljapoole hetkel määratud hoonestusala. Detailplaneeringu koostamise eesmärgiks on ka ette näha hoonestatud alale püstitatav hoonet teenindav üks tuulegeneraator. Kõrgessaare valla üldplaneering planeeritava maaüksuse maakasutuse juhtfunktsiooni osas ettekirjutusi ei tee. Keskkonnaameti kirjaliku seisukoha alusel ja arvestades keskkonnamõju strateegilise hindamise eelhindangus sätestatud, otsustas vallavolikogu sama otsusega mitte algatada keskkonnamõju strateegilist hindamist.

Kõrgessaare Vallavolikogu 12.02.2010 istungi otsusega nr 27 kehtestati Kalana küla Kalana 15 kinnistu detailplaneering vastavalt DAGOpen OÜ Projektbüroo tööle nr 09-02. Koostatud detailplaneering muudab Kõrgessaare valla üldplaneeringut maakasutuse juhtfunktsiooni osas tootmistaast elumumaaks ja suurendab ehituskeeluvööndi. Detailplaneeringu järgselt tekib 9 erinevat maaüksust (sihtotstarbed pereelamu, sadama, navigatsiooniseadme, kanalisatsiooni ja rooveepuhastuse ehitise, veetootmise ja veepuhastuse maa) ja määratakse ehitusõigus elamute ja abihoonete püstitamiseks. Avaliku väljapaneku perioodil ettepanekuid ega vastuväiteid ei esitatud, Hiiu maavanem on järelevalve käigus teinud ettepaneku detailplaneeringu kehtestamiseks.

Kõrgessaare Vallavalitsuse 04.03.2010 istungi korraldusega nr 64 kehtestati Kalana küla Heli kinnistu detailplaneering vastavalt DAGOpen OÜ Projektbüroo tööle nr 09-44. Koostatud detailplaneering näeb ette planeeritava 0,76 ha suuruse kinnistu jagamise kaheks võrdse suurusega elamukrundiks ja kruntidele ehitusõiguse määramise elamu ja abihoonete püstitamiseks. Detailplaneeringu avaliku väljapaneku perioodil saabus kaks vastuväidet, mille osas jõudsid osapooled kokkulepeteni enne avaliku arutelu toimumist, ja mõlema ettepaneku järgsed muudatused kajastuvad detailplaneeringus.

Kõrgessaare Vallavolikogu 12.03.2010 istungi otsusega nr 28 algatati Kalana küla 1,16 ha suuruse Läänemere kinnistu detailplaneeringu koostamine. Detailplaneeringu koostamise eesmärgiks on krundi ehitusõiguse määramine, maakasutuse sihtotstarbe muutmine riigikaitsemaast elumumaaks ja Kõrgessaare valla üldplaneeringu muutmine. Võttes aluseks Keskkonnaameti kirjaliku seisukoha ja vallavalitsuse seisukoha, et olemasolevate hoonete rekonstrueerimisega ja uute hoonete püstitamisega olemasolevale õuealale eeldatavalt ei teki olulist mõju keskkonnale, otsustas vallavolikogu sama otsusega mitte algatada keskkonnamõju strateegilist hindamist.

Kõrgessaare Vallavalitsuse 17.03.2010 istungi korraldusega nr 68 otsustati saabunud ettepaneku arutamiseks korraldada Hirmuste küla Sammelselja kinnistu detailplaneeringu avalik arutelu Kõrgessaare vallamajas 26.märtsil kell 14:00.

Kõrgessaare Vallavalitsuse 17.03.2010 istungi korraldusega nr 67 otsustati kehtestada Luidja küla Lubjaselja kinnistu detailplaneering vastavalt Matto Maakorralduse ja Kinnisvarabüroo OÜ tööle nr MB09_DP10. Koostatud detailplaneering näeb ette ca 11,2 ha suuruse maatulundusmaa sihtotstarbega maaüksuse jagamise kaheks eraldiseisvaks maatulundusmaa sihtotstarbega maaüksuseks. Kõrgessaare valla üldplaneering ettekirjutusi planeeringuala maakasutuse juhtfunktsiooni osas ei tee. Ehitusõigust hoonete püstitamiseks ei määrata. Avaliku väljapaneku perioodil ettepanekuid ega vastuväiteid ei esitatud.

Kõrgessaare Vallavalitsuse 17.03.2010 istungi korraldusega nr 66 otsustati kehtestada Vilima küla Vainu kinnistu detailplaneering vastavalt Matto Maakorralduse ja Kinnisvarabüroo OÜ tööle nr MB09_DP10. Koostatud detailplaneering näeb ette ca 21,5 ha suuruse maatulundusmaa maaüksuse jagamise kolmeks eraldiseisvaks maatulundusmaa sihtotstarbega maaüksuseks. Kõrgessaare valla üldplaneering ettekirjutusi planeeringuala maakasutuse juhtfunktsiooni osas ei tee. Ehitusõigust hoonete püstitamiseks ei määrata. Avaliku väljapaneku perioodil ettepanekuid ega vastuväiteid ei esitatud.

Tüdrukute nädal lasteaias Vigri

Millest küll tehtud on väikesed tüdrukud...

08.märtsist – 12 .märtsini toimus lasteaias Tüdrukute nädal.

Esmaspäeval avasime saalis tüdrukute nädala. Lapsed mängisid laulu – ja ringmänge.

Teisipäeval toimus LAULUPÄEV. Rühmad olid muusikaõpetaja Jaanikaga ettevalmistanud laulud esinemiseks. Mõni liitühma laps ei julgenud veel üksinda laulma minna, aga üldiselt oldi tublid. Lauljaid hindas žürii.

3.a. olid võitjad Jaanika, Victoria ja Mari-Leen, 4.a. Brita, Jakop, Maria.

5.-6.a. olid võitjad Anni, Rene ja Raigo.

Kõik osalejad said diplomid, parimaid premeeriti auhinnaga. Laulupäev lõppes ühise laulumänguga.

Kolmapäeva oli PRINTSESSIPÄEV.

4.a. ja 5.-6.a. joonistasid Printsesse. Joonistused seati hiljem saalis näituseks.

Kodust oli kaasa võetud Barbi nukke, ehteid, auto, telefone ja raamatuid printsessidesse.

Neljapäeval toimus MOESHOW kantristiiilis. Selgitasime välja stiilsemad riietunud žürii abil.

Oldi juba julgemad lavale minema ja enda riietust demonstreerima. Külla oli kutsutud tädi Erika, kes õpetas lastele line-tantsu.

Liitühmas said auhinnad Avelin ja Victoria, vanemas rühmas Rasmus, Kenet ja Anni.

Vanema rühma poiste poolt oli üllatus – laul lasteaias tüdrukutele.

Reedel oli luuletuste päev. Luuletusi õpiti koos vanematega kodus. Ettevalmistamiseks oli aega terve nädal. Mitte kõik luuletused ei olnud kirjutatud kirjanike poolt, vaid oli ka tublisid isasid, kes ise luuletasid. Lapsed olid selle üle väga uhked.

Juhtus ka nii, et õpitud luuletus ununes või ei olnud üldse õpitud. Mis siis teha? Luuletan laval ise! Pealehakkamine on pool võitu.

Seekord olid tublimad liitühmast Juhan ja Gustav Eduard, vanemast rühmast Robin, Rasmus ja Kardo.

Oli tore tüdrukute nädal. Täname lapsevanemaid, kes tüdrukute nädala toimumisele kaasa aitasid.

... **suhkrust ja jahust ja maasikavahust.**

Lasteaed „Vigri“ liitühma õpetajad Elna ja Lea

Teeme Ära talgupäev

Tänavu toimub 1. mail suur üle-eestiline Teeme Ära talgupäev! Kutsume teid kaasa lööma!

Kõigil inimestel on sel aastal võimalik üles leida oma kodukohas või mõnes muus neile olulises paigas äratagemist ootav töö või tegu, see talguna ära registreerida ning koos teiste vabatahtlikega 1. mail koos ühisel jõul teoks teha.

Et kõik sujuvalt kulgeks, hakkavad maakondades toimuvat koos hoidma maakondlikud koordinaatorid koos abilisestega. Nemat vaatavad, et kokku saaksid õiged inimesed, et info jõuaks maakonna piires vajalikesse kohtadesse. Märkavad ja aitavad lahendada võimalikke talgupäeva ettevalmistustega seonduvaid kitsaskohti. Maakondlike koordinaatorite nimedajakontaktid leiame õige pea www.teemeara.ee lehel.

Tahaksime kutsuda Teid abistama nii maakondlikke koordinaatoreid kui ka talgujuhte talgute ettevalmistamisel. Kindlasti tekib neil mitmeid küsimusi, näiteks talguobjektide omanike leidmisel või vajalike kooskõlastuste korraldamisel. Oluline on, et suurte asjade ärategemine pisisasjade taha pidama ei jääks.

Alates 4. märtsist läheb lahti talgukohtade registreerimine www.teemeara.ee lehel. Kutsume ka teid talgud korraldama või palun aidake oma kogukonna aktiivsetel inimestel need tööd üles leida ja talguna ette valmistada. Nii saame ühisel jõul oma elukeskkonna paremaks ja ilusamaks muuta.

13. ja 20. märtsil toimuvad erinevais Eestimaa paikades infopäevad, kuhu on oodatud tulevased talgujuhid, talgulised, kaasaitajad ja huvilised. Olete väga oodatud osalema. Täpsemad kohad ja kellaajad annab teile varsti teada

maakondlik koordinaator ja kindlasti leiame need õige pea ka kodulehelt www.teemeara.ee.

Eva Truuverk

Teeme Ära Minu Eesti koordinaator tel: 5526063

e-post: eva@minueesti.ee

Talgud Eesti talukultuuris

Talgud on olnud talurahva vastastikuse abistamise mooduseks kiireloomulistel hooajatöödel. Osavõtt nendest oli vabatahtlik ja piirdus enamasti ühe päevaga. Vajalikud tööriistad võttis iga talguline harilikult oma kodust kaasa.

Talgutöö kestis tavaliselt ühe päeva, sagedamini piirdus ainult ühe või kahe söögivahetuse või isegi 2 - 3 tunniga. Üle ühe päeva kestsid ainult veotalgud, kui teekonda ei jõutud ühe päevaga ära käia.

Talgute korras veeti ehitusmaterjali, heina ja põllurummu, koristati põllult saaki, töödeldi lina ja villa ning valmistati käsitööesemeid.

Toit oli korraldaja poolt ja õhtul pärast tööd järgnesid ühised lõbustused. Sõõgid olid talgute puhul tavaliselt paremad, sest peale söögi-joogi ja lõbustuse talgulised muud tasu ei saanud. Talgute puhul pruuliti õlu.

Lõbustustele pannakse talgute puhul suuresti rõhku. Viljalõikustalgutel on pillimuusikat torupilliga tehtud isegi põllul, töö kestel. Talgutööd saatsid vastavasisulised laulud. Uuemad lõikuslaulud kõnelevad kostitamistest ja lõbustustest, mida peremees pakkus talgu tagatipuks. Tants pillimuusika saatel ja sellega vahelduvad ringmängud oli kõige sagedasem talgute lõpuosa.

Talgutest tuli anda teada varakult. Talgud olid oluline lävimiskoht noortele, seal visati silma ja valiti salamahti endale tulevast.

Volikogu esimehe Aili Küttime kõne Eesti Vabariigi aastapäeva aktusel

Me pühitseme täna Eesti iseseisvuspäeva see on teistes tingimustes kui varasematel aastatel. Arvan, et ka hoopis teises meeleolus kui veel mullu. Ja me kõik teame, miks.

Ülemaailmne rahanduse ja majanduse keeristorm ei taha raugeda. Ei ole selle tormi räsimisest pääsenud Eestimaa ja rääkimata Hiiumaast Tulemusi näeme kõikjal endi ümber. Ebakindlus ja teadmatus homse ees on kasvanud tasemele, mida me pole aastaid näinud. Eelarvemahud on kukkunud sellisesse suurusesse, mille kohta tahaks öelda, et pole võimalik ära elada. Töötute hulk kasvab iga päevaga, praamiliiklus on sel talvel olematuks muutunud. Sellises olukorras tõuseb soov leida süüdlast, kasvab tahe kedagi noomida ja nahutada. Paraku, valitsuse poolt vaadatuna oleme me siin Kõrgessaare vallas nii heal järjel, et riikliku tasandusfondi ei vaja.

Hea on tõdeda, et püksirihma on siin pingutatud õigel ajal ja Kõrgessaare vald oli ainuke omavalitsus Hiiumaal, kes ei läinud võlgadega uude aastasse.

Võib-olla ongi, hiidlase kannatlikkus ja jonn, see, mis meid aitab ära elada. Kindlasti ka oskus kokkuhoidlikult toime tulla, sest me ei ole veel unustanud oma vanavanemate õpetusi, et laenuleib ja pirrutuli ei kesta kaua.

Üks vald saab olla täpselt nii tubli kui tublid on tema kodanikud. Lugupidamist ja hoolimist näitasid oktoobris toimunud kohalike omavalitsuste valimised mil valimisaktiivsus oli suurem kui neli aastat tagasi.

Meie vallas on tublid inimesed, kes oma igapäevatoimetamiste kõrvalt jõuavad tegeleda sportimise ja taidlusega. Üks osa neist sai tunnetada ülevaid hetki üldlaulu ja tantsupeol koondnimetusega „Üheshingamine Mis on üheshingamine?”

Kas üheshingamine on see, mis paneb:

* külaseltse kokku tulema ja küladepäevi pidama
* Või ühe lugupeetud ja armastatud õpetaja Lauka koolis 41 aastat eesti keelt ja kirjandust õpetama
* Või kirjutama raamatut „Paradiis” Kaleste külast ja inimestest

* Või on üheshingamine see uhkusetunne, mis meid valdab kui kõneldakse maailmakuulsast heliloojast, kes tundub meie kõigi jaoks nii oma. Vastuse sellele küsimusele leiab kindlasti igaüks

enda seest. On see ühtekuulumine või üheshingamine, aga üks on kindel, et meie oleme sellest tundest nakatatud. Kõsimus jääb kuidas seda oma vallas levitada? Tühjaks on jäänud meie külad ja talud, jätkuvalt oleme elanikearvu poolest väikseim omavalitsus Hiiumaal.

Sügav kummardus, kõigi ettevõtjate ees, kes on suutnud püsima jääda ja annavad tööd ka piirkonna inimestele.

Vaatan austusega neid noori inimesi, kes vaatamata ahvatlustele on oma kodusaarele truuks jäänud.

Meil ei ole sellised võimalusi kui suures linnas, aga meil on puhas õhk ja kaunis loodus, remonditud lasteaiad ja koolid, ootavad lapsi. Kauaoodatud mustkattega tee läheb Ristna otsa välja seda võimalust jada võib jätkata.

Tundub, et endiselt on puudu kirss tordi pealt, mis tooks meie valda juurde tegusaid inimesi, et areneks ettevõtlus ja inimestel oleks tööd. Sellest sõltub meie kõigi heaolu

Täna saame loota, et me ise kasvatame neid inimesi, kes tunnevad huvi oma koduvalla tegemiste vastu. Kas muidu vastaks nad vallalehes küsimusele „mis seob sind koduvallaga?” järgmiselt:

* mis muud tähtsat saab seal olla kui kodu.
* Mälestused, mängud, nutud – kõik ju seal tehtud.
* Isegi sissekirjutust ei tee enne kuskile mujale, kui tõesti vaja, sest ka nii saame oma valada toetada.
* Ja võin ilmselt kõikide noorte nimel öelda, et sellist ühtsust ja ühtekuuluvust nagu meil on, pole mina veel mandrimaapeal näinud. Isegi kui oleme pealinnas, on oma valla rahvas ümber kogu aeg. Kui selles vastuses oli 1 noor inimene vastanud kõigi noorte nimel, siis mina ütlen volikogu nimel aitäh teile. Me oleme uhked oma valla noorte üle, kes peavad oluliseks selliseid väärtushinnanguid. Õppige, saage rikkamaks erinevate kogemuste läbi ja tulge tagasi oma koduvalda neid meiega jagama.

Head vallakodanikud, meie kõigi ülesanne on täna hoida rattad veeremas, nendes võimalustes, mis on ja nii hästi kui oskame. Sellele saab kaasa aidata iga vallakodanik. Kui me kõik koos pingutame, kogudes ühte head mõtet ja teod, siis me saame sellega hakkama.

vajalikk lugemist lapse arengu, suhete, kasvatus ja õpetamise kohta teisel korruse õppenõustamiskabinetist (nt toimetulek lasteaias, koolivalmidus, erivajadusega lapsed, koolikiusamine, mõtlemis- ja kõneharjutused jms).

HUPSi esimesel korrusel tegutseb ka SA Hiiumaa Haigla Noorte Nõustamiskabinet ehk Amori noortekabinet, kuhu on oodatud mõlemast soost noored vanuses kuni 24 aastat. Peamised küsimused, miks noortekabinetti pöörduetakse on seotud murdega muutustega, menstratsiooniga, seksuaalelu alustamisega, sobiva rasestumisvastase vahendi leidmisega ja suguhaiguste kahtlusega. Noortekabinetist saab nõu küsida nii ämmaemandatelt kui vajadusel toimuvad arstlikud läbivaatused. Koolidel on võimalus tellida kokkuleppel seksuaalhariduslikke loenguid noortenõustajatelt, mis toetavad inimeseõpetuse tunnis läbitud teemasid. Kabinet on lahti esmaspäeval, neljapäeval ja iga kuu viimasel kolmapäeval. Vastuvõtu jaoks tuleb oma soovist eelnevalt kirjutada aadressile amor@hiiumaa.ee või helistada numbrile 462 2546. Lahtiolekuajad on kirjas HUPSi koduleheküljel noortenõustamise all www.hups.ee. Suur tänu kõikidele teie valla elanikele, kes on juba meie juurde tee leidnud. Lapsed, noored, vanemad ja spetsialistid – oleme just teie jaoks! HUPSi töötavate spetsialistide kontaktid ja vastuvõtuajad leiate keskuse kodulehelt www.hups.ee. Asutuse üldtelefonid on 4622545 või mobiil 53337535.

Margit Kadagze, HUPSi juhataja

Teade

Lasteaia hoolekogus on hästi tegusad ja aktiivsed naised. Nende ettepanekul ja soovitusel korraldamegi 22.-23 aprillil lasteaia saalis kasutatud riide, jalanõude, mänguasjade äraandmise päeva. Eesmärgiks on saada lahti kasutatust asjadest, mis kellelegi teisele on hädavajalikud ja rõõmu pakkuvad.

Saali paigutame korjanduskasti ning kuna oleme esitanud projekti Hasartmängu Nõukogule ülevahendite turvalisemaks muutmise kohta, siis loodame Teie poolt annetatud raha kasutada omapoolseks finantseerimiseks.

Kui keegi soovib oma asjade eest sümboolset tasu saada, pange palun hinnasilt juurde ja kui asi ostetakse, siis loomulikult saate tasu Teie.

Ootame aktiivset osavõttu, ning Teie poolt pakutatud võtame vastu paar päeva enne üritust.

Esmaabi koolitus

10.-11. aprill 2010 toimub Andrus Lehtmetse poolt läbi viidav esmaabi õpetamise kursused, mis kestavad 16 h. Andrus annab ka tunnistuse, mis kehtib autokoolides.

Palun andke oma osalemise soovist võimalikult kiiresti minu meilile teada. Kas saame huviliste grupi kokku üle Hiiu maakonna ja osaliselt ka huvitatuid Läänemaalt ja miks mitte mujalt mandrit. Oma osalemise soovist palun andke teada need, kellel on kindlad võimalused ja suur soov sellel kursusel nendel kuupäevadel osaleda meilile ulvikark@gmail.com 1 osaleja maksumus 600.-

Lugupeetud Kõrgessaare valla käsitöö- ja koduküsetiste meistrid!

Olete oma toodetega oodatud 17.juulil Hiiu Folgile, mis päeval toimub Kõpu Külamaal ja õhtul Kalana paadikuuris. NB! Üritus on alkoholibaba. Täpsemat infot saab tel. 53821844 Inga.

Kõrgessaare Postkontoris müügil SEEMNED. Hinnad alate 6.50-st

VEOLIA KESKKONNATEENUSED

teenindab Kõrgessaare valla kliente olmeprügi veol esmaspäeviti.

KÕRGESSAARE VALLA TEATAJA

-Omavalitsuse infoleht-
Toimetaja Tarvo Malk
Telefon: 4622487; 5200908
e-mail: korgessaare.teataja@mail.ee

MANALATEELE LÄINUD

ALTER KÜTTIM TÕNU KARK LEIDA-MARIE TAMMISTU AGU PALL

Miks tasub minna HUPSi?

Hiiumaa Teavitamis- ja Nõustamiskeskus on rahvasuus tuntud kui HUPS, mis tuleneb keskuse deviisist „Hiidlane! Uuri, pinguta ja sõua!“. Tegemist on 2007. aastal Kärkla Linnavalitsuse allasutuseks loodud keskusega, mis on kogu Hiiumaa teenistuses. Asume Uuel tänaval, Kärkla Ühisgümnaasiumi peahoone ja teabemaja vahel. Meie peamisteks tegevusvaldkondadeks on noorteinfo vahendamine, karjääririteenused, õppenõustamine ja noortenõustamine. Teenused on TASUTA. Peamine rahaline tugi tuleb Euroopa Sotsiaalfondidelt.

HUPSi is saab tööpäeviti külastada individuaalselt nõustajaid (psühholoogid, eripedagoogid, logopeed, sotsiaalpedagoog, karjäärinõustaja, noortenõustaja), kes vajadusel uurivad last lähemalt ning annavad soovitusi edaspidiseks kasvatus- ja õppetööks. Peamised küsimused, miks meie juurde pöörduetakse, on seotud lapse kõnega, kooliküpsusega, konfliktidega lasteaias või koolis, õpiraskuste ja käitumisprobleemidega ning lapse kutsevalikutega. Peamine on mitte jääda oma muredega üksi. Spetsialistide juurde tuleb eelnevalt aeg kinni panna.

Lisaks nõustamisteenuste pakkumisele korraldame loenguid ja grupevestlusi nii lastele, noortele kui lapsevanematele. HUPSi esimese korruse infosaalis on väljas noorteinfo teavikuid ja saab laenutada materjale karjääriraamatukogust (nt õppimisvõimalused, tööturg, elukutsete tutvustused, projektide kirjutamine jms). Lapsevanemad ja spetsialistid võivad leida